VI. 391

40

VI :- 391

Bat. Gen.
VI
391.

Vereeniging ter verbetering van
den maatschappelijken
staat van den militair.

— (Legervereeniging) —

ONTWERPEN.

PP-267.800
VI 391

Vereeniging ter verbetering van
den maatschappelijken
staat van den militair.

— (Legervereeniging) —

ONTWERPEN.

BAT.
GENOOTSCHAP
VAN
K.EN W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 1-07-2010
Nomor Induk : 1252/PN-IZUKUN/2010
BIB - ID : 8755460
ITEM - ID : 212119493
Asal : Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

L. S.

Den 29sten November 1917 kwamen afgevaardigden bijeen van verscheidene politieke en sociale Vereenigingen ter bespreking van de noodzakelijkheid, om onze a.s. miliciens afdoende te beschermen tegen de kwade invloeden van het Indische kazerneleven.

Scherp kwam op die vergadering tot uiting het feit, dat de levensomstandigheden van den Indischen militair zoo zijn verworden, dat zij ernstig gevaar opleveren voor een ieder, die daarin wordt verplaatst, en den ondergang veroorzaken van tal van jongelieden, die in eene betere omgeving nuttige leden der samenleving zouden zijn gebleven. De erkenning van het bestaan van dat gevaar vormt een zelfaanklacht van de Indische samenleving, die het tot dusver ongehinderd heeft laten voortwoekeren, maar tevens den soldaat, die gedwongen was, om in die omgeving te leven, uit haar midden uitstootte, zoodat hij aan den zelfkant der samenleving kwam.

Nochtans is hij een lid dier samenleving, als ieder ander, en heeft recht op zijne erkenning als zoodanig en op de bescherming der samenleving in den strijd, waartegen zijne krachten a l l e e n te kort schieten. Deze werden hem tot dusver onthouden. Het geldt hier een maatschappelijk kwaad; niet een groep is ziek, staande buiten de maatschappij, maar een deel der samenleving zelve is ziek en eischt genezing. Deze kan alleen de samenleving geven.

Het strekt den vergaderden tot eer, als één man, welke ook hun politieke richting was, of welke plaats zij ook in de samenleving innamen, gevoeld en erkend te hebben, hoe de maatschappij een zware schuld heeft goed te maken, en dat niet uitsluitend de bescherming der miliciens het doel der actie mocht worden, maar dat het kwaad zelve tot den wortel toe diende te worden uitgeroeid. Staande de vergadering werd door alle aanwezigen besloten, om eene vereeniging op te richten, wier doel zal zijn:

„Het voeren van een actie tegen bestaande toestanden, welke het moreel en de positie van den Indischen militair schaden."

Ondergeteekenden, ter vergadering in comité benoemd, ter voorbereiding van de oprichting dezer vereeniging, hebben n.g. statuten en werkprogram ontworpen en vermeenen, dat daarmede de weg voldoende bereid is, om tot de oprichting over te gaan. Zij noodigen U daarom uit, om van Uwe genegenheid tot medewerking in dezen dringenden socialen arbeid te willen doen blijken op de wijze, als in de Statuten wordt aangegeven, want de in het werkprogram aangegeven hervormingen kunnen niet tot stand komen, dan door eene algemeene deelneming. Ook medewerkers zijn noodig, die hun persoonlijke werkkracht en toewijding willen beschikbaarstellen.

Het Comité.

J. A. Monod de Froideville *(voorz.)*
V. J. van Marle — *(secr. penn. mr.)*
W. A. Penard.
E. Rijken.
C. Sandifort.
Mr. F. M. G. van Walsem.
D. van der Zee.

1. De oprichtingsvergadering zal nader worden vastgesteld.
2. Zij, die amendementen op Statuten of werkprogram wenschen in te dienen, worden verzocht zulks te voren schriftelijk te doen.
3. Alle correspondenties te richten „Aan den secretaris-penningmeester der Leger-Vereeniging te Laan Wiechert 3, Weltevreden."

PERPUSTAKAAN NASIONAL

STATUTEN.

Naam, zetel, duur.

Artikel 1.

De Vereenigng ter verbetering van den maatschappelijken staat van den militair (verkort: Legervereeniging) is opgericht den... ..... 1918; gevestigd te Batavia en aangegaan voor den tijd van 29 jaar.

Doel.

Artikel 2.

Zij stelt zich ten doel: het voeren van een actie tegen bestaande toestanden, die het moreel en de positie van den Indischen militair schaden.

Middelen.

Artikel 3.

Buiten hare bemoeienis latende, wat behoort tot het wezen der militaire organisatie en beroepsvervulling, tracht zij het in art. 2 omschreven doel te bereiken door alle wettelijk en zedelijk geoorloofde middelen.

Leden, begunstigers, donateurs en oprichters.

Artikel 4.

a. Leden der Vereeniging zijn: afzonderlijke personen en rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen, gevestigd in Ned. Indië, die de Vereeniging met eene geregelde geldelijke bijdrage steunen (contributie) en met het in art. 2 omschreven doel instemmen. Volgens regelen, bij Hh. reglement vast te stellen, kan door het H. B. van de verplichting tot het betalen eener contributie ontheffing worden verleend.

b. Begunstigers zijn personen en rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen, onverschillig het land van vestiging, die de Vereeniging met een bijdrage in eens steunen, dan wel, in zoover zij niet in Ned. Indië gevestigd zijn, met eene geregelde bijdrage.

c. Donateurs zijn personen of vereenigingen enz., als onder a en b bedoeld, wier bijdrage in eens ƒ 1000 bedraagt of meer.

a. Oprichters zijn donateurs, wier bijdrage ƒ 10000 of meer bedraagt.

Artikel 5.

De in art. 4 sub a bedoelde afzonderlijke personen en vereenigingen enz. verkrijgen het lidmaatschap door aangifte bij den secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging of bij den secretaris eener afdeeling, met inachtneming van het bepaalde in de 2e al. van art. 4a.

Artikel 6.

Het lidmaatschap vervalt:

a. door kennisgeving aan den secretaris van het H. B. of aan dien van de afdeeling, waarbij men aangesloten is.

b. krachtens besluit van het H. B. bij wanbetaling en bij handelwijzen, welke in strijd zijn met het doel der Vereeniging.

c. bij vertrek van leden uit Ned. Indië, kunnende zij krachtens het bepaalde bij art. 4 sub b overgaan in de categorie van begunstigers.

Afdeelingen.

Artikel 7.

De leden kunnen afdeelingen vormen, die zich ten doel stellen in overeenstemming met het Hoofdbestuur de leiding en uitvoering op zich te nemen van den localen arbeid ten behoeve van het doel.

Algemeene Vergadering.

Artikel 8.

De hoogste macht in de Vereeniging berust bij de Algemeene Vergadering der leden en oprichters.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Hoofdbestuur.

Artikel 9.

De algemeene leiding der Vereeniging berust bij een volgens het Huishoudelijk Reglement door de leden verkozen Hoofdbestuur, waarvan minstens 7 gevestigd zijn te Batavia en Meester-Cornelis.

Artikel 10.

De Vereeniging wordt in rechten vertegenwoordigd door den Voorzitter en den Secretaris.

Geldmiddelen.

Artikel 11.

De geldmiddelen der Vereeniging bestaan uit:
a. contributiën van de leden;
b. bijdragen van begunstigers, donateurs en oprichters;
c. schenkingen en legaten.

Statutenwijziging.

Artikel 12.

Besluiten tot wijziging van deze statuten kunnen slechts genomen worden door een voor het doel speciaal uitgeschreven Algemeene Vergadering, waarop minstens de helft van het aantal leden vertegenwoordigd is, en vereischen minstens twee derde der uitgebrachte stemmen.

Ontbinding.

Artikel 13.

Voor de ontbinding der Vereeniging wordt op dezelfde wijze gehandeld, als in art. 12 bepaald is ten opzichte van statuten wijziging, terwijl dan tevens beslist wordt, welke bestemming aan de eigendommen der Vereeniging zal worden gegeven, met inachtneming van art. 1665 van het Burgerlijk Wetboek.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Algemeene Bepalingen.

Artikel 14.

Hetgeen niet in deze statuten is aangegeven, wordt vastgelegd in het Huishoudelijk Reglement.

Aldus vastgesteld op..... 1918 te Batavia.

BEGINSELVERKLARING.

De „Vereeniging ter verbetering van den maatschappelijken staat van den militair" (verkort: Legervereeniging) heeft ten doel:

„het voeren van een actie tegen toestanden, welke het moreel en de positie van den Indischen militair schaden."

Zij stelt zich voor, dat dit doel in algemeenen zin kan worden bereikt door:

I. te strijden tegen alle oorzaken, welke een verwijdering teweegbrengen tusschen den minderen militair en de burgermaatschappij, opdat hij met de burgerij, waaruit hij is voortgesproten, één blijve en na zijn diensttijd als een volwaardig lid in haar midden kan terugkeeren;

II. er voor te ijveren, dat de levensomstandigheden van den minderen militair zooveel mogelijk met die der normale samenleving overeenkomen;

III. hem in zijn ruimen vrijen tijd gelegenheid te geven tot degelijken arbeid en goede verpoozing, welke hem kunnen terughouden van den zelfkant der samenleving;

IV. hem in staat te stellen, zich reeds gedurende zijn diensttijd voldoende vakkennis eigen te maken, opdat hij zich bij terugkeer in de burgermaatschappij een behoorlijken werkkring kan verwerven.

Aldus vastgesteld op..... 1918 te Batavia.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Ontwerp-WERKPROGRAM.

In het volgende Ontwerp-werkprogram is getracht in eene reeks van concrete voorstellen de richting aan te geven, welke misschien kan leiden tot een grondige hervorming van de levensomstandigheden, waarin de Indische militair verkeert. Toch kan slechts een onderdeel van het te verrichten werk geschetst worden; wanneer eenmaal de arbeid is aangevangen, zullen zich verder reikende plichten naast de reeds genoemde op den voorgrond schuiven. De uit de werkzaamheden der Vereeniging voortspruitende nauwere aanrakingen met de soldaten-maatschappij zullen steeds dieper inzicht verschaffen betreffende aldaar heerschende verkeerde toestanden, waartegen de Vereeniging dan, door meerdere kennis van zaken geleid, krachtig stelling kan nemen. Het hoofdbestuur dient te dien opzichte vrijheid van beweging te hebben. Thans reeds de middelen ter verbetering in bijzonderheden aan te wijzen, zou voorbarig mogen heeten; beter is het de bestaande levensomstandigheden naarmate de kennis der Vereeniging daarvan grooter wordt, te toetsen aan de algemeene eischen, welke zij voor den militair mag stellen, en die haar steeds tot richtsnoer kunnen zijn bij haar oordeel over de noodzakelijkheid van verdere verbeteringen.

De Vereeniging spreekt te dien einde als haar overtuiging uit, dat de mindere militair recht heeft op:

behoorlijke materieele verzorging, o.a. blijkende uit goede zorg voor voeding, kleeding, huisvesting en nachtligging;

een billijke, zich aan de den militair gestelde eischen aanpassende, bezoldiging;

rechtvaardige behandeling, o.a. zich uitende in een goed gecontroleerd strafstelsel, dat geen aanleiding geeft tot misbruiken;

een militaire rechtspraak, welke gegrond is op de tegenwoordige rechtsbegrippen.

Behalve de gedachten, welke in de vier bovenstaande punten zijn neergelegd, zal de Vereeniging krachtig moeten bevorderen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

I. VERWIJDERING TUSSCHEN BURGERIJ EN MILITAIR.

De Vereeniging acht de verwijdering tusschen burgerij en militair, voor een groot deel berustend op een verkeerd oordeel over den minderen militair in 't algemeen.

Tegen die verkeerde opvattingen in de samenleving over de maatschappelijke waarde van den minderen militair strijdt de Vereeniging door:

a. woord en geschrift;

b. de daadwerkelijke bevordering der aanrakingen tusschen de burgerij en de militairen, opdat de eerste het bestaan leert erkennen van talrijke haar gelijkwaardige elementen in de soldatenwereld;

c. krachtig op te komen tegen elke uiting, om den militair in 't algemeen als een minderwaardige te behandelen, o.a. door hem te weren uit de openbare gelegenheden tot ontspanning enz.;

d. voor haar rechtstreeksch arbeid in het belang van den militair medewerking uit de burgerij op te roepen, om hem ontwikkeling en ontspanning te schenken;

e. overigens op elke gepaste wijze de daadwerkelijke belangstelling in het lot van den minderen militair op te wekken en levendig te houden.

II. VERKEERDE LEVENSOMSTANDIGHEDEN VAN DEN MINDEREN MILITAIR.

De Vereeniging acht het haar plicht, om rechtstreeks te strijden tegen p r o s t i t u t i e en tegen de o m s t a n d i g h e d e n, die den invloed van dit sociale kwaad op het lot van den minderen militair in de hand werken.

Zij zal ter bestrijding van prostitutie en drankmisbruik een onderzoek instellen naar de werkwijze van de Amerikaansche en Engelsche Y. M. C. A. 's (Y o u n g m e n C h r i s t i a n a s s o c i a t i o n s), welke ter zake op uitnemende resultaten kunnen wijzen.

1. H e t k a z e r n e c o n c u b i n a a t.

a. De Vereeniging ziet in het concubinaat een kwaad voor den soldaat en een gevaar voor de Indische samenleving. Zij acht het

daarom noodzakelijk, dat het wettige huwelijk voor iederen minderen militair practisch mogelijk wordt gemaakt.

b. De vereeniging acht het noodzakelijk, dat, zoolang het kazerneconcubinaat nog toegelaten wordt, de moreele verplichtingen van den minderen militair, ten opzichte zijner concubine en de bij haar verwerkte kinderen, wettelijk worden vastgelegd.

c. De Vereeniging acht het een dringende noodzakelijkheid, dat in de kazerne een volledige en streng gehandhaafde afscheiding besta tusschen de gedeelten, welke bestemd zijn voor gehuwde militairen, en die voor in concubinaat levende militairen, alsmede voor de niet tot deze twee categorieën behoorende militairen.

d. De Vereeniging acht het een eisch van moraliteit en natuurlijk schaamtegevoel, dat aan iederen minderen militair, wien het leven met een concubine binnen de kazerne wordt toegestaan, een afzonderlijk woon- en slaapvertrek wordt aangewezen.

e. De Vereeniging is van oordeel, dat aan het toelaten van het concubinaat voor Inlanders gevoegelijk een einde kan worden gemaakt, en dat overigens aan het in concubinaat leven van militairen in geen geval onbeperkte vrijheid mag worden gelaten.

Afgezien van de uit militaire overwegingen te trekken grenzen, acht zij het wenschelijk, dat het concubinaat niet wordt toegestaan aan:

1. milicïens, zoowel de Hollandsche als de Indische,
2. minderjarigen,
3. nieuw in dienst tredende Inlanders,
4. alle militairen, gedurende den eersten tijd van hun in dienst zijn tot een nader vast te stellen tijdstip,
5. alle militairen, lijdende (of gedurende bepaalden tijd na geleden te hebben) aan geslachtsziekten of drankzucht, of die om andere redenen op medisch advies daarvoor niet in aanmerking behooren te komen.

2. Omgeving, drankmisbruik, gemis aan ontspanning.

a. De vereeniging acht het van groot belang, dat alles in het werk wordt gesteld, om binnen de grenzen van redelijke eischen de kazerne een werkelijk tehuis voor den militair te doen zijn.

Dit acht zij bereikbaar door:
de slaapzalen te voorzien van behoorlijk meubilair;
de inrichting van afzonderlijke eetzalen, voorzien van behoorlijk meubilair, servies en tafelgerei;
de bestaande dagverblijven te hervormen tot huiskamers voor den soldaat, met behoorlijke meubels, goed licht, beschikbaarstelling van lectuur en spelen, verkoop van eenige consumptieartikelen (geen alcoholische dranken) tegen lagen prijs, enz.

b. De Vereeniging acht het, ter bestrijding van het drankmisbruik, van groot belang, dat de militaire cantines
1. gelegen zijn binnen de kazerne,
2. door inrichting en gelegenheid tot ontspanning er zooveel mogelijk toe bijdragen, den soldaat van de straat en uit de kampong te houden.

c. De Vereeniging acht de ruime gelegenheid tot drankgebruik in de bestaande cantines afkeurenswaardig en een gevaar voor den soldaat. Zij oordeelt het voldoende, wanneer in die inrichtingen slechts gedurende beperkten tijd op normale uren gelegenheid tot jenevergebruik wordt gegeven, met openstelling van de mogelijkheid, om dezen beperkten verkoop door de mindere militairen zelf nog te doen inkrimpen (local optionsysteem).

d. De Vereeniging acht sport een uitnemend middel, om den soldaat in zijn vrijen tijd goede ontspanning te geven en zal met kracht de beoefening daarvan aanmoedigen.

3. Verkeerde invloeden.

De vereeniging acht het hare bijzondere taak, om te strijden tegen verkeerde invloeden in de naaste omgeving van den militair, welke vooral op den geest van jonge onervaren manschappen kan worden uitgeoefend door slechts elementen in de soldatensamenleving zelve.

a. De Vereeniging acht het daartoe gewenscht, dat door het zoeken van aanrakingen met deze jonge militairen van af het oogenblik van indiensttreding een tegenwicht daarop wordt gevormd, waartoe in ieder garnizoen commissie's worden in 't leven geroepen, die zich — in samenwerking met de militaire autoriteiten — belasten met het geven van bijstand aan deze militairen.

b. De Vereeniging acht het dringend noodzakelijk, dat de uit

Holland komende suppletietroepen bij aankomst worden ondergebracht in afzonderlijke subsistentenkaders.

c. De Vereeniging acht het gewenscht, dat ieder militair zijn eersten oefeningstijd doorloopt bij afzonderlijke daarvoor bestemde troepenonderdeelen, waarbij met zorg uitgekozen officieren, kader en oudere manschappen worden geplaatst, waarvan behalve militaire vorming, ook goede invloed als mensch verwacht kan worden. Bijzondere materieele bevoorrechting der jonge militairen boven den gewonen militair wordt streng afgekeurd.

d. De Vereeniging acht het haar plicht, om den strijd aan te binden met den clandestienen drankverkoop in de omgeving van den militair en tegen de houders van die stille knijpen, die gewoonlijk tevens koppelaars zijn.

III. TEHUIZEN BUITEN DE KAZERNE.

a. De Vereeniging beoogt voor ieder garnizoen te geraken tot de stichting van inrichtingen, welke den soldaat zooveel mogelijk het gemis van een eigen tehuis vergoeden. Ook bestaande „militaire tehuizen" wil zij hiertoe, op nader overeen te komen voorwaarden, haar steun verleenen.

b. De Vereeniging acht school- en vakonderwijs in verschillende richting, te geven door bevoegde en betaalde krachten, voor den minderen militair noodzakelijk. Zij wil dit verstrekken, hetzij in de daartoe door haar te stichten b o n d s t e h u i z e n, hetzij in samenwerking met andere, op dit gebied werkzame, instellingen, onder gelijktijdige opheffing v.z.m. der korpsscholen.

c. De Vereeniging acht het noodzakelijk, om den militair gedurende zijn diensttijd gelegenheid te geven tot degelijken, tevens loonenden, a r b e i d, en wil daaraan mede de onder b. bedoelde inrichtingen dienstig maken.

b. De Vereeniging acht het de plicht der Regeering, dat h e r s t e l l i n g s o o r d e n worden in 't leven geroepen voor zieke en herstellende mindere militairen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

IV. DE TOEKOMST VAN DEN MILITAIR NA ZIJN DIENSTTIJD.

De Vereeniging acht het noodzakelijk, dat de militair bij zijn terugkeer in de burgersamenleving in staat is, om een behoorlijken werkkring te verwerven.

a. Daartoe wil de vereeniging hem gedurende zijn diensttijd door middel van de Bondstehuizen a.a. in de gelegenheid stellen, om goed vak- en ambachtsonderwijs te ontvangen.

b. Zij acht het tevens gewenscht, dat voor den volkomen geoefenden militair, die v.z.n. ook het vereischte vakonderricht heeft genoten, de mogelijkheid tot het bekleeden van een gouvernementsbetrekking worde vergemakkelijkt, o.a. door hem ev. „voor herinnering" te voeren, enz.

c. De Vereeniging richt een Arbeidsbeurs op voor den Indischen werkgever en den gewezen militair. Voor de vestiging in een vrij beroep verleent de Vereeniging voorlichting en steun.

d. De Vereeniging richt op een Voorschotbank „op zakelijken grondslag", teneinde de bedrijfsvestiging in Indië van gewezen militairen mogelijk te maken.

e. De Vereeniging verleent haar steun en bemiddeling alleen aan hen, die zich deze door hun gedrag als mensch hebben waardig gemaakt.

f. De Vereeniging richt op Logeergebouwen, bestemd, om den uit dienst tredenden militair tijdelijk te huisvesten.

g. De Vereeniging acht het noodzakelijk, dat een Invalidenhuis worde opgericht voor gepensionneerde, voor arbeid onbekwame, militairen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

TOELICHTINGEN OP HET WERKPROGRAM.

Het is onmogelijk, het veel-omvattende werk slechts door de Vereeniging te laten volbrengen. Wil men goede resultaten bereiken en goed maken, wat door eene verwaarloozing van vele jaren bedorven is, dan is de innige samenwerking noodig tusschen:

de Regeering en hare organen,
de geheele burger-samenleving,
de officieren en
de mindere militairen zelf.

In het ontwerp-werkprogram is reeds menig concreet voorstel tot hervorming gedaan, waarvan er verschillende alleen door de Regeering ten uitvoer zullen kunnen worden gebracht.

Over het algemeen behooren hiertoe alle verbeteringen, welke op het soldatenleven binnen de kazerne betrekking hebben; de maatschappij helpt b u i t e n de kazerne, de bevoegde autoriteiten hervormen d a a r b i n n e n. In het bijzonder zal dus alles, wat betrekking heeft tot de regeling van het concubinaat, de inrichting van cantines en chambrées, indeeling der manschappen, enz. R e g e e r i n g s w e r k moeten zijn, hoewel in vele opzichten de medewerking der samenleving daarbij goede vruchten zal kunnen afwerpen.

De samenleving zal haar voornaamste arbeidsveld vinden b u i t e n de kazerne. Op haar in het bijzonder rust de plicht tot het verschaffen van behoorlijk o n d e r r i c h t, dat den soldaat geschikt zal maken, om een behoorlijke plaats in de burger-samenleving in te nemen, voorts tot het verleenen van bijstand, om hem dien stap gemakkelijker te maken. Een groot werk zal de burgerij ook te verrichten hebben gedurende den diensttijd van den soldaat, teneinde dezen bij te staan in den strijd tegen het maatschappelijk kwaad van drankmisbruik en prostitutie.

Van de officieren zal bij iederen maatregel, welke ten bate van den militair wordt genomen, een zeer bijzondere invloed kunnen

PERPUSTAKAAN NASIONAL

uitgaan. Zij vormen door hunne positie den schakel tusschen den soldaat en de burgerij, en kunnen zoodoende door hunne voorlichting en medewerking de laatste steunen en voorwaarts stuwen, de eersten opwekken tot den goeden strijd voor het eigen welzijn. Voor de zeer bijzondere en vooraanstaande plaats, welke de officier dus bij het komende werk zal kunnen innemen, is eene groote mate van toewijding en inzicht onmisbaar.

In steeds grooter mate zal bij de opleiding der aanstaande officieren rekening behooren te worden gehouden met hunne vorming in deze richting.

En ten slotte de mindere militair zelf! Ook hij heeft een taak te vervullen, welke niet minder belangrijk is dan die, welke de Vereeniging op zich wil nemen. Zonder zijne krachtige en doelbewuste medewerking zal iedere poging tot hervorming falen.

Ware het werk der Vereeniging eenvoudig eene uiting van meer of minder ruim opgezette philantropie- de militair zou kunnen volstaan met lijdzaam datgene aan te nemen, wat de maatschappij hem wilde schenken. Doch geen weldadigheid is de taak der Vereeniging. Deze wil strijden voor de hervorming van sociale misstanden, die voortwoekeren in het bestaan van een deel der maatschappij, en zoo iets is alleen mogelijk wanneer tevens een krachtige drang tot zelf-verheffing uit de soldatenwereld zelf haar streven tegemoet komt.

De maatschappelijke ondergang van menig militair, die zich als burger zou hebben weten staande te houden, is voor een niet gering deel te wijten aan zijne uitstooting uit de samenleving en zijn sombere toekomst. Thans wil de samenleving haar fout goed maken en tevens krachtig medewerken, om die toekomst helderder te maken. Van den soldaat kan dus thans verwacht worden, dat hij persoonlijk door zijn gedrag in het openbaar bewijst een gelijkwaardig lid der samenleving te zijn en door zijn energie en plichtsgevoel die helderder toekomst weet te verwerven. Doch ook dat is niet genoeg. Juist omdat de soldaat een gelijkwaardig lid der maatschappij is, rust tevens op hem de plicht op zijn beurt zijn volle toewijding te geven aan het werk der Vereeniging, door in zijne omgeving te strijden tegen alles, wat zijne kameraden verlaagt en ten onder doet gaan. Hij — de van zijne maatschappelijke rechten bewust geworden militair — kan in het bijzonder den

krachtigen voortgang der hier ontwikkelde denkbeelden bevorderen door zwakkere makkers te helpen, krachtig zijn stem te doen hooren tegen verkeerde invloeden en zich niet door valsche schaamte te laten weerhouden in den strijd tegen het kwaad der tangsi's.

Na deze „algemeene beschouwingen" volge hieronder nog slechts eene korte uiteenzetting van de gedachten, welke tot de in het ontwerp Werkprogram ontwikkelde voorstellen hebben geleid.

Bij de vraag: „Welke de oorzaken zijn van den maatschappelijken ondergang van menig militair," is in de allereerste plaats het antwoord: De p r o s t i t u t i e en het a l c o h o l-m i s b r u i k. „Wat werkt het voortleven van dit sociaal kwaad in de soldatenmaatschappij zoo in de hand?" zal de tweede vraag luiden. Naar onze meening kan deze tweede, voor het werk der Vereeniging zoo belangrijke vraag, in de volgende punten een antwoord vinden:

a. het gebrek aan maatschappelijke waardeering, ook voor de massa fatsoenlijke soldaten, waardoor deze zich in het oog der wereld op een lijn gesteld voelen met de slechtsten onder hen;

b. het kazerne-concubinaat, zooals dat thans nog toegelaten wordt;

c. de omstandigheid, dat de militair in zijn overmaat van vrijen tijd, door zijne omgeving, door de inrichting der militaire cantines, door het gebrek aan goede ontspanning en degelijke bezigheid verleid wordt, om zijn troost te zoeken in de kampong met hare vele gelegenheden tot clandestienen alcoholverkoop en bordeelen;

d. het ontbreken van een goeden tegen-invloed op het gevaarlijke overwicht, dat slechte of gedegenereerde elementen der soldatenmaatschappij zich kunnen verwerven, vooral op jonge onervaren menschen;

e. het ontbreken van den prikkel tot moreel en physiek zelfbehoud, welke voor den mensch gelegen is in de hoop, zich een goede toekomst te kunnen verschaffen.

In deze punten liggen dus de leidende gedachten opgesloten, welke tot de concrete voorstellen van het Werkprogram hebben geleid.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Ter nadere toelichting nog het volgende:

Het kazerne-concubinaat.

De wijze, waarop het concubinaat in de kazerne wordt toegelaten kan niet anders dan demoraliseerend op het karakter van den soldaat inwerken. Mannen, vrouwen en kinderen bewonen tezamen een groote slaapzaal, waar de slaapplaatsen der verschillende gezinnen meestal slechts zeer primitief van elkaar gescheiden zijn. Het natuurlijk schaamtegevoel van de tot zulk eene levenswijze genoodzaakte militairen wordt op den duur vernietigd. Daarenboven ligt in de voortdurende ontmoeting van deze kazernevrouwen voor den niet in concubinaat levenden militair een prikkeling der zinnen, welke hem drijft tot de kazerne- en kampong-prostitutie. (Werkprogram, II, 1. punt a, c, d en e).

Hoewel de Vereeniging in beginsel het concubinaatsstelsel afkeurt en het wettig huwelijk voor den soldaat wenschelijk acht, wordt het bestaan erkend van verschillende practische bezwaren, welke zich nog verzetten tegen eene onmiddellijke algeheele opheffing daarvan. Waar dus een sociaal kwaad, als het kazerne concubinaat, door den Staat uit nuttigheids-overwegingen toegelaten wordt, heeft de maatschappij het recht te eischen, dat zij door wettelijke voorzorgsmaatregelen gevrijwaard wordt voor de daaruit voortvloeiende kwade gevolgen, o.a. blijkende uit het toenemen van het pauperisme. Dit kan alleen geschieden, wanneer de moreele plicht van den natuurlijken vader ten opzichte zijner concubine en van de bij haar verwekte kinderen wettelijk wordt geregeld en vastgelegd. (als boven punt b).

Omgeving, drankmisbruik en gemis aan ontspanning.

De bestaande inrichting der kazernes laat, wat huiselijkheid betreft, vrijwel alles te wenschen over. Toch kan eene aangename, huiselijke omgeving er veel toe bijdragen, om den militair thuis, d.i. van de straat en uit de kampong, te houden.

Ook de militaire cantines werken daar niet toe mede. Integendeel, hunne ligging buiten de kazerne, gepaard aan een vrijwel onbelemmerde gelegenheid tot alcoholgebruik, maakt van deze officieele ontspanningsplaatsen op het oogenblik nog slechts een schakel tusschen de kazerne en de kampong. Het is in het hoogste

PERPUSTAKAAN NASIONAL

belang van den soldaat te achten, wanneer de militaire cantines hervormd worden (W. P. II, 2, punt b|c.).

Teneinde het onderlinge verantwoordelijkheidsgevoel en het recht tot zelfbestemming bij den militair levendig te houden, zou het in dit verband mede aanbevelenswaardig geacht worden, wanneer het beheer der cantine werd toevertrouwd — onder leiding van officieren-commissarissen — aan een door de belanghebbende mindere militairen zelf gekozen bestuur, waaraan tevens het recht tot beperking van den drankverkoop zou kunnen worden overgelaten.

Verkeerde invloeden.

Evenals in iedere groep der samenleving komen ook in de soldatenwereld verschillende elementen voor, wier invloed schadelijk is voor hunne omgeving. Hier echter wordt deze invloed nog bijzonder in de hand gewerkt, daar de manschappen zich niet aan de aanwezigheid ervan kunnen onttrekken, terwijl het groote verschil in leeftijd en levenservaring den ouderen soldaat gemakkelijk een groot overwicht verschaft op de onervaren, pas in dienst getreden, jongelieden. Voor zooverre het overwicht dier ouderen verkeerd te achten is, moet het stelselmatig bestreden worden, waartoe in de eerste plaats de meerderen en goed denkende kameraden van den jongen militair kunnen bijdragen, terwijl ook de Vereeniging zeer veel goeden invloed kan uitoefenen, door reeds bij het in dienst treden der militairen aanraking met hen te zoeken en te zorgen, dat dit niet meer door overplaatsing, enz. verloren gaat. (W. P. II, 3, punt a. en b.).

Daar de eerste indrukken na in dienst treding van den jongen man dikwijls beslissend zijn voor zijne toekomst, is het ernstig te ontraden, den recruut dadelijk geheel te plaatsen in het gewone kazerne-milieu met zijne goede, maar ook veel kwade zijden. Een afzonderlijke opleiding totdat de nieuwheid der allereerste indrukken is afgesleten en de jonge soldaat gelegenheid heeft gehad, het kazerneleven te leeren kennen, kan een heilzamen overgang vormen van de gewone naar de militaire samenleving, (W. P. II, 3 punt d.).

In het bijzonder is echter de thans gevolgde gewoonte af te keuren, om de pas uit Holland aankomende militairen gedurende

PERPUSTAKAAN NASIONAL

een week à veertien dagen onder te brengen in één subsistenten-kader met de slechtste elementen der soldaten, met name ontslagen gevangenen, lieden, die wegens wangedrag uit het leger verwijderd worden, enz. De kiem voor den ondergang van menig soldaat is zoodoende vaak reeds gelegd bij aankomst te Batavia. (W. P. II, 3 punt c.).

Tehuizen en Bondsgebouwen buiten de kazerne.

Het gemis aan goede bezigheid en ontspanning leidt den militair vaak tot het zoeken van schadelijke genoegens. Door het in het leven roepen van inrichtingen buiten de kazerne, waar de soldaat beide kan vinden, waar hij als het ware zijn tehuis terug vindt, kan zeer veel ten goede gedaan worden. Deze inrichtingen of „bondsgebouwen" zouden door de Vereeniging te stichten zijn. In de eerste plaats zou de militair hier de gelegenheid moeten vinden, om zich te bekwamen in zoodanige richting, als voor zijn verdere toekomst noodig is.

Verder zou hier de gelegenheid kunnen worden gegeven aan den militair tot het verrichten van betaalden vakarbeid, waarvan de opbrengst gedeeltelijk hem, gedeeltelijk der inrichting, ten goede zou moeten komen. Ten slotte zou het bondsgebouw als ontspanningsplaats voor de militairen dienst kunnen doen, waarbij ook van de zijde der leden en hunne dames kan worden bijgedragen (lezingen, musiceeren, schaken, sport enz.) (W. P. III, punt a, b, c.).

De toekomst van den militair na zijn diensttijd.

Wanneer de militair 15 (Inlanders 25) jaren gediend heeft, heeft hij recht op een pensioen, dat hem hoogstens voor de ergste armoede behoedt. In het algemeen kan tevens aangenomen worden, dat de gewezen militair dan ook niet meer de noodige vakkennis bezit, welke hem in staat zou stellen zich nog een behoorlijken werkkring te verwerven, welke hem voor armoede vrijwaart, terwijl het soldatenbestaan hem de lust en energie zal hebben ontnomen, om op den leeftijd van 35 à 40 jaar nog op de onderste sport van den maatschappelijken ladder, als leerling, te beginnen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Deze sombere toekomst moet als een der hoofdoorzaken beschouwd worden van het gebrek aan weerstandsvermogen van den soldaat tegen invloeden, welke hem maatschappelijk ten onder brengen. Daarom wordt den soldaat de gelegenheid gegeven, zich reeds gedurende zijn diensttijd opnieuw te bekwamen voor zijn burgerbestaan, zoodat hij na pensionneering onmiddellijk in staat zal zijn, om in zijn onderhoud te voorzien, zoodat reeds tijdens het bestaan als soldaat van zelf de drang tot strijd om zelfbehoud zal worden opgewekt. Het openen van de gelegenheid, om deze noodzakelijke vakbekwaamheid te verwerven, moet door de maatschappij geschieden, daar hiermede een groot sociaal belang gediend is. (W. P. IV, a).

Niet alleen door vakonderricht kan dit doel bereikt worden. Daarvoor is meer noodig. In de eerste plaats zal er voor geijverd moeten worden, dat het gouvernement gebruik maakt van de gelegenheid, om op deze wijze in den chronischen nood aan behoorlijke arbeidskrachten voor zijne talrijke diensten te voorzien. Heeft de soldaat zijn grondige opleiding tot militair eenmaal doorloopen, dan zal het legerbelang zich waarschijnlijk niet verzetten tegen eene ontheffing van het loopende dienstverband, wanneer zoo noodig onmiddellijk weder over de afgestane militairen beschikt kan worden (indeeling bij de legerreserve). Het is gewenscht, dat den soldaat op deze wijze de gelegenheid wordt gegeven op betrekkelijk jongen leeftijd zijn burgerbetrekking te aanvaarden, daar hij dan in de mogelijkheid verkeert zich door eigen kracht omhoog te werken. Een bijzonder voordeel mag het— uit het oogpunt van legerbelang — genoemd worden, dat op deze wijze het aan militaire pensioenen uit te betalen bedrag zal afnemen, zonder vermindering der weerkracht, terwijl waarschijnlijk het snellere verloop in het staande leger door grooteren lust tot in dienst treden zal worden opgeheven. (W. P. IV, b.).

Behalve in gouvernementsbetrekkingen, zal er voor den gewezen en tot goed vakman opgeleiden militair zeer veel plaats zijn in particuliere betrekkingen, als opziener bij de cultures en mijnbouw, op handelskantoren, enz. terwijl vooral menig vrij beroep den man een goed stuk brood zal verschaffen. De Indische samenleving ondervindt in verschillende opzichten groote bezwaren door het vrijwel geheel ontbreken van een vrijen ambachtsstand; voor

beroepen als schilder, metselaar, timmerman, schrijnwerker, loodgieter, schoenmaker, kleermaker, rijwiel-reparateur, bakker, smid, veehouder, landbouwer, enz. enz. zou, vooral in of nabij de grootere plaatsen eene goede gelegenheid bestaan.

Het zal noodzakelijk blijken, dat door de Vereeniging een uitgebreid en stelselmatig onderzoek naar de gelegenheid tot vestiging in vrije beroepen in de verschillende streken van Indië wordt ingesteld.

De mogelijkheid dier vestiging hangt natuurlijk veelal af van de eerste kosten voor aanschaffing van gereedschap, enz. Het zou aanbeveling verdienen den militair in de gelegenheid te stellen, deze gereedschappen reeds gedurende zijn diensttijd te doen inverdienen door arbeid op de daarvoor in het leven te roepen (militaire) werkplaatsen, terwijl voorts de stichting van een voorschotbank tot het verleenen van beperkt crediet op zakelijken grondslag noodig zal zijn.

Deze werkzaamheden van de Vereeniging zullen in de eerste plaats den uit Indië afkomstigen militair van dienst zijn. Doch ook de vaste vestiging van menigen Europeeschen militair zal daardoor, zeer ten bate van Indië, bevorderd worden, terwijl overigens — ook door samenwerking met de van Boxtel-Vereeniging in Holland, — voor diens toekomst in het moederland eene dergelijke voorbereiding eveneens van het hoogste nut is. (W. P. b, c, d.).

Het Comité.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

